

А.М. Зарицький, Г.В. Вишнякова, Г.В. Сопіль

ЗАХВОРЮВАНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ НА ПАРАЗИТАРНІ ХВОРОБИ

ДУ “Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громашевського НАМН України”, м. Київ

Захворюваність кишковими гельмінтозами населення України посідає друге місце після грипу і гострих респіраторних інфекцій. В етіологічній структурі паразитозів понад 98% припадає на ентеробіоз, аскаридоз, трихуроз та лямбліоз.

В останні роки відмічається тенденція до зниження захворюваності населення на гельмінтози. На цьому фоні відбувається зростання захворюваності на бластоцистоз. Слід зауважити, що, наприклад, в Російській Федерації на долю бластоцистозу припадає 89% загальної кількості випадків кишкових інфекцій. Між тим в Україні ця проблема широко не вивчається.

Матеріали та методи. На основі власних досліджень та даних санепідстанцій нами проведено ретроспективний аналіз інвазованості гельмінтами та найпростішими населення України за період з 2009–2013 рр.

Результати та їх обговорення. Найбільш розповсюдженим гельмінтозом серед населення України є ентеробіоз. Питома вага дітей до 14 років серед інвазованих складає до 80%. Найвищий показник інвазованості населення кишковими найпростішими у 2009–2013 рр. припадав на долю лямбліозу та бластоцистозу. Причому у 2009–2013 рр. захворюваність на аскаридоз серед дитячого населення перевищувала захворюваність дорослого населення в 7 і більше разів. Така тенденція відмічалась в усіх областях України.

Санітарно-паразитологічні дослідження, проведені за останні три роки, показали, що з 340 досліджених проб річкової води Дніпра в межах Києва й області 76 вміщували яйця гельмінтів, цисти, ооцисти кишкових найпростіших. В рекреаційних зонах відпочинку людей і тварин яйцями гельмінтів, цистами та ооцистами кишкових найпростіших було забруднено 14 досліджених проб води зі 100 відібраних. Нижче місця скидання повністю біологічно очищеної води з Бортницької станції аерації, причал “Вишеньки”, забруднено 47 проб зі 100 досліджених. При дослідженні води з річки Либідь — притоку Дніпра в межах Києва, забруднено 15 проб із 110 досліджених.

Найрізноманітніший склад і кількість паразитів були у воді рекреаційних зон влітку, де відпочивають і купаються люди і тварини. Забрудненість води Дніпра збільшувалась у весняно-літній період. Так, було забруднено 17,7% досліджених проб води. В осінньо-зимовий період, коли надходження інвазійного матеріалу у воду річок зменшувалося, паразитів було виявлено у 6,4% проб. У 1 дм дослідженої води вміщувалось 0,006 яєць токсокари, 0,003 яєць аскариди, 0,002 цист лямблій та 0,07 ооцист криптоспоридій.

У донних відкладеннях кількість паразитів була в 10–20 разів вищою, ніж у воді. Мул, особливо у затоках, де нема високої течії, і в зонах скиду стоків після недостатнього їх біологічного очищення на очищувальних спорудах може бути накопичувачем пропативних форм кишкових паразитів — яєць гельмінтів, цист та ооцист кишкових найпростіших.

Таким чином, при існуючих методах очищення та знезараження стічних вод, їх осадів, яйця гельмінтів, цисти/ооцисти кишкових найпростіших довгий час не гинуть, накопичуються у місцях збирання та утилізації й можуть потрапляти у відкриті водойми, погіршуючи якість води. Потрапляння у воду відкритих водойм яєць гельмінтів, цист та ооцист кишкових найпростіших можливе під час повені, при підтопленні сільськогосподарських угідь. Не виключена можливість потрапляння у воду збудників опортуністичних паразитозів, в тому числі крипторидіозу, ізоспорозу, лямбліозу та інших, які найчастіше уражають осіб з низьким рівнем резистентності організму. Слід зазначити, що ці питання в Україні до кінця не вивчені.

Висновки. Відбулися зміни структури кишкової паразитофауни в сучасних умовах в порівнянні з попереднім періодом спостереження, зокрема, вірогідно, знизилася зараженість гостриками, аскаридами, волосоголовцями, лямбліями, кишковими амебами і зросла зараженість бластоцистами.